

Der var engang - om Catholica 1944 - 1972

Et tilbageblik på det katolske tidsskrift Catholica i anledning af udgivelsen af det nye nettidsskrift af samme navn

Af Erling Tiedemann

I nr. 51/1943 kunne Katolsk Ugeblad den 19. december 1943 meddele, at "Boghandler Arnold Busck, som har haft glæde af sin særlige katolske afdeling i bogladen, påbegynder i det nye år udgivelsen af et katolsk tidsskrift "Catholica", der vil udkomme med hæfter på tre ark fire gange årligt. [...] Tidsskriftet ønsker at være et supplement til andre katolske blade og publikationerne fra vore katolske forlag og vil derfor træde i nært samarbejde med Ugeblad, Pauluskreds og St. Ansgars Forlag. Vi håber i løbet af ganske kort tid at kunne bringe yderligere oplysninger om dette initiativ".

I det første januarnummer af Ugebladet (nr. 1/1944) oplyses det, at "det nye tidsskrifts første nummer vil udkomme i slutningen af denne måned. Som meddelt kommer der fire numre hvert år med 48 sider pr. gang. Prisen for enkelthæfter er kr. 1,75, hele årgangen kr. 6.00. Bestillinger modtages gennem enhver boghandel". Katolsk Ugeblad gengiver endvidere den udtalelse fra biskop Theodor Suhr, som var at finde i en udsendt brochure (se nedenfor).

Bag udgivelsen af det nye tidsskrift stod en lille kreds af katolske akademikere: *Tove Rasmussen, Ellen Nielsen, Grethe Wagner Petersen, L. B. Fabricius* og *pater Heinrich Roos S.J.* med sidstnævnte som hovedmand.

Tidsskriftets målsætninger

Under overskriften "TIL LÆSERNE" begrundede pater Roos udgivelsen i det første nummer:

Danske katolikker har længe savnet et intellektuelt organ, hvor de kan orientere sig i åndslivet inden for og uden for Den katolske Kirke, tage tidens problemer op til drøftelse og forelægge deres syn på dem som katolikker.

Tidligere er denne opgave blevet varetaget på forskellig vis. 1898 -1902 udkom Johannes Jørgensens litterære "Katholiken", og senere, 1903-1913, fulgte tidsskriftet "Varden", der redigeredes af Oskar V. Andersen, kendt som en trofast elsker af Provences litteratur og død i 1924 på Mallorca.

Fra omkring 1929 arbejdede det interskandinaviske månedsskrift "Credo", hvis danske redaktion ledes af pater A. Menzinger S. J., i samme Ånd, men forskellige vanskeligheder viste sig, således at "Credo" fra 1939 blev rent svensk, samtidig med at det udkom som kvartalsskrift.

Nu ser det imidlertid ud til, at tiden er inde til at tage den gamle idé op og føre den ud i livet igen. Vi savner et tidsskrift, som kan repræsentere dansk katolicisme i kulturens, tankens og kunstens verden, og som har plads til en udførlig behandling af emnerne. Desuden er der ikke helt få uden for vore egne rækker, som i dag med forventning ser hen til Den katolske Kirke, og som gerne vil orientere sig om katolicismens stilling til de mest forskellige problemer. En lang række filosofiske, teologiske, historiske, kunstneriske og andre emner venter på at blive taget op til en behandling, der sætter dem i katolsk

belysning. Pavens taler og kirkens officielle dokumenter trænger vi til at blive bekendt med, og den øvrige katolske verdens store ånder ved vi alt for lidt om. Mange opgaver kalder på os, og dem vil vi tage op i det nye tidsskrift, som vi hermed indbyder danske katolikker og andre interesserede til at tage imod.

Katolicismen er i kraft af sin universelle verdensanskuelse i stand til at give et klart svar på mange spørgsmål, som verden i dag står rådløs overfor. I sin absolutte troskab mod det evige er katolicismen snævert forbundet med vor tids nød. Både tankens og den materielle verden trues af forvirring og opløsning, og der kræves af enhver af os, måske i fremtiden endnu mere end i øjeblikket, rene linier og et samlet syn på alle kulturens områder. Det nye tidsskrift vil være et forum for skribenter, der søger at kaste lys over tidens skiftende problemer ud fra de evige principper, som kirken giver sine børn i eje. Dybere og dybere vil vi trænge ind i den rigdom, som er vort livs lykke og stolthed: *ECCLESIA CATHOLICA*.

Et biskoppeligt ord med på vejen

Med ord, der måske ikke demonstrerede den allerstørste tiltro til den nye redaktion og dens projekt, anbefalede biskop Theodor Suhr "foretagendet" i en udsendt brochure samt i det første nummer:

Når man studerer kirkens historie og betragter de muligheder, som Kirken har haft i forskellige epoker for at gøre sin indflydelse gældende, så er der én betingelse, som tydeligt træder i forgrunden, nemlig en levende kontakt med tiden. Sørgelige eksempler på, hvorledes det kan gå, når det ikke er tilfældet, ser vi i Reformationen.

Derimod viser en skikkelse som Newman, hvor umådelig meget der kan nås, når denne betingelse er til stede.

Adskillige ældre og yngre katolske akademikere har længe ønsket at have et tidsskrift, hvor de kunne drøfte og belyse de spørgsmål, som optager sindene. Takket være nogle enkeltes initiativ kan dette ønske nu føres ud i livet. Det er kun en beskedent begyndelse, listen over medarbejdere indeholder ingen berømtigheder. Men jeg tvivler ikke om, at vore skribenter på grundlag af deres katolske livssyn vil dygtiggøre sig til at tage kampen op med de store aktuelle problemer, som jo ofte kun er "store", fordi den almindelige forvirring er stor. I mange tilfælde burde netop de kræfter, der er oppe i tiden, kunne frugtbares med henblik på Guds Riges udbredelse.

Det er vistnok skik og brug, især hos religiøse mennesker, at indtage en skeptisk eller kølig holdning overfor alt nyt. Det vil måske være på sin plads at betone, at det nye tidsskrift ikke er noget nyt. Vi har før haft et sådant blad, og vi burde have kunnet beholde det. Ej heller vil det nye tidsskrift lægge hindring i vejen for noget værdifuldt bestående. Tværtimod skulde det betyde en terrænvinding. Hvis det i disse svære tider skulde lykkes os at få denne nye udgivelse til at svare nogenlunde til sit fordringsfulde navn, vil det betyde, at vi rent menneskeligt set råder over evner og kræfter, som ikke må ligge brak.

Mine bedste ønsker følger dem, der har påtaget sig arbejdets byrde, og "Catholica" være dermed anbefalet til vore katolikkers velvilje og også til andre udenfor vor egen kreds, som måtte vise foretagendet interesse og støtte.

En meget betydelig indsats

Tidsskriftet holdt ud i samfulde 29 år. I løbet af dem når det at bringe et meget stort antal artikler af varierende, men generelt høj kvalitet. Hertil kom en lang stribe anmeldelser af både katolsk og ikke-katolsk litteratur, herunder også skønlitteratur, hvilket afspejler det omfang, hvori der i løbet af perioden dengang udkom katolsk skønlitteratur på dansk, fx. af François Mauriac og Graham Greene.

Selv om redaktionens medlemmer selv var flittige skribenter, bragte *Catholica* dog fortrinsvis artikler af andre forfattere, katolikker såvel som ikke-katolikker.

Mange artikler var oversat fra andre sprog, og tidsskriftet gjorde sig i det hele store og vellykkede anstrengelser for at formidle katolsk tros- og kulturliv i andre lande.

Et udpluk fra første årgangs indholdsfortegnelse antyder spændvidden:

Hans Bølling, Kirke, nation og stat

Johan Jensen, Holberg og katolicismen

Olaf Pedersen, Léon Bloy og den katolske renæssance i Frankrig

Josef Wolfisberg, Etikens grundproblem

Romano Guardini, Englene

Hilaire Belloc, Vestens to kulturer

Redaktionen er ikke bange for lange artikler - men det sker, at de må deles over flere numre, således eksempelvis en artikel om *Kristendommen og den vesterlandske mentalitet* af Bjørn Højbo; den fordeles over hele fire numre.

Også længere manuskripter til foredrag og taler finder plads i *Catholica* - fx. den tale, som lederen af Sekretariatet for Kristen Enhed, kardinal *Augustin Bea* holdt ved Danmarks kristelige Studenterbevægelses møde i Roskilde i januar 1963.

I løbet af de 29 år lykkes det nogle gange *Catholica* at udgive et særnummer. Årgang 1949 startede således med udgivelsen af et særnummer med en række foredrag fra det katolske akademikerstævne i Kristianssand i sommeren 1948, og i kommer 1953 endnu et særnummer, nemlig Peter Schindlers "Synspunkter for fordanskningen af Det nye Testamente".

Catholica må også fremhæves for sin offentliggørelse af pavelige rundskrivelser, der blev bragt i oversættelse og efterfølgende formidlet i artikler.

Nye muligheder, nye kræfter, nye perspektiver

At udsende et nyt katolsk tidsskrift i 1944 var en bedrift, men også noget, som indebar en begrænsning, idet den tyske besættelse jo ikke muliggjorde en klar og uindpakket katolsk fremstilling og kommentar til "katolicismens stilling til de mest forskellige problemer" – jævnfør p. Roos præsentation ovenfor.

Men aldrig så snart har de tyske tropper forladt landet i den tidlige sommer 1945, før *Catholica* bringer en artikel af Grethe Wagner Petersen med titlen: "Nazistiske og katolske opdragelsesprincipper".

Grethe Wagner Petersen var i øvrigt kun med i redaktionen de fire første år, hvorefter hun afløstes af Hans Bang.

Det blev ikke den sidste udskiftning. Hans Bang var kun med i én årgang, hvorefter han afløstes af Olaf Pedersen.

I 1950 forlader Ellen Nielsen redaktionen og afløses af Hans Bølling.

En lille og pudsig udvikling omkring præsentationen af redaktionen blev i øvrigt følgen af Hans Bøllings indtræden. Kredsen bag *Catholica*'s oprettelse sigtede klart på et tidsskrift på et akademisk niveau, og i listen over redaktionens medlemmer var alle behørigt betegnet med deres akademiske grader: cand. mag., cand. jur., mag. art., cand.polit. Hans Bølling var en særdeles respekteret journalist og redaktør på det daværende *Nationaltidende*; om ham kunne man roligt kunne sige, at "han kan meget", men "cand." var han jo ikke. Mellem alle de akademiske titelbærere anførte tidsskriftet ham således blot som "Hans Bølling", slet og ret. Det må nogen utvivlsomt have moret

sig over, for året efter er alle titler sløjfet, og i årgang 1956 sker der en yderligere demokratisering af listen over redaktionens medlemmer, idet den nu er ordnet alfabetisk i stedet for at nævne de mere-bærende før de vandbærende.

Mens redaktionen i alle de første 14 år stedse havde fem medlemmer, reduceres antallet i løbet af årgang 1958 til tre: Redaktør Hans Bølling afgår ved døden den 13. maj 1958 og mindes i en smuk artikel i årgangens nr. 2. Og Olaf Pedersen - ja, han udtræder bare.

I mellemtiden er der sket noget andet, som formentlig har været med til at sikre et økonomisk grundlag for, at *Catholica* kunne blive ved at udkomme. Den katolske forlægger Arne Frost Hansen overtager udgivelsen fra Nyt Nordisk Forlag, og hans forlag udgiver bladet til dets sidste nummer i 1972.

1954-årgangen afspejler, at dominikanerne er kommet tilbage til Danmark, hvorfra de blev fordrevet ved Reformationen. Også tidligere årgange af tidsskriftet havde bragt artikler af dominikanere – nemlig fra kommunitetet i Oslo, men nu dukker navnet Pierre Grégoire O.P. op i spalterne med en artikel om de franske arbejderpræster. I den følgende årgang er der hele tre artikler af Martin Drouzy O.P.

Med 1964-årgangen får *Catholica* tilført nye kræfter, idet Hans Becker-Nielsen og Jan Pinborg indtræder. Det fremstår som et planlagt generationsskift, hvor hovedkræfter fra tidsskriftets start takker af, thi fra 1965 figurerer Heinrich Roos og Tove Rasmussen ikke længere på listen; kun L. B. Fabricius er herefter tilbage fra den første redaktion.

Fra 1965 afspejler "OIKUMENE" som ny hovedoverskrift i indholdsfortegnelsen og en række artikler i de følgende år, at Andet Vatikankoncil har sat nye mål for Kirken. Måske afspejler det også, at Danmark i 1965 fik en ny katolsk biskop, Hans L. Martensen S. J.

I 1966 indtræder Kaare Osorio i redaktionen, og i 1967 får tidsskriftet for første gang et norskfødt medlem, Nils Heyerdahl, som tidligere er optrådt som forfatter.

1968 er tidsskriftets jubilæumsårgang: 25 år er det lykkedes at holde det i luften, - og redaktionen kan glæde sig over at modtage en lykønskning fra pave Paul VI, sendt på dennes vegne af den daværende statssekretær, kardinal *A. G. Cicognani*.

I 1970 er Nils Heyerdahl atter ude af redaktionen, som imidlertid i 1971 får et nyt norskfødt medlem, nemlig herboende Ivar A. L. Hoel

Desværre ...

Årgang 1972 blev tidsskriftets sidste, nr. 29 i rækken. Indholdsfortegnelsen viser, at pater Roos stadig er med som forfatter; det samme er L. B. Fabricius, som også skrev artikler både i de første og i det sidste nummer. Som den eneste var han med i redaktionen i alle årene.

Hvorfor gik *Catholica* ind? Det synes der at være forskellige forklaringer på, og den hvepserede, som forklaringernes sum måtte vise sig at være, afholder nærværende artikels forfatter fra at løbe risikoen ved at stikke hånden i den. Det må blot konstateres, at tidsskriftet ikke udkom mere, og at årgang 29 – så vidt ses – ikke indeholder nogen meddelelse til læserne, som må antages at være blevet informeret på anden måde.

Tretten forskellige medlemmer nåede redaktionen at få; én var med i alle årene; en anden kun i et enkelt år. For at holde et tidsskrift på et så høj niveau kørende, må medlemmerne have brugt særdeles megen fritid i løbet af de 119 arbejdsår, som deres indsats tilsammen repræsenterer.

Der er mange grunde til at mindes tidsskriftet *Catholica* og de mennesker, der bar det, med respekt.